

Ve dnech 20. června až 2. července 1966 se konala v Římě druhá Světová konference o pozemkových reformách pořádaná společně OSN, FAO (Organizace Spojených národů pro výživu a zemědělství) a ILO (Mezinárodní organizace práce). Konference se zúčastnilo více než 300 zástupců ze 70 členských zemí OSN (ze socialistických členských zemí OSN nebyly zastoupeny pouze Bulharsko, Maďarsko a Mongolská lidová republika) a specializovaných a poradních institucí OSN. ČSSR byla zastoupena tříčlennou delegací (ing. O. Klokočník z Výzkumného ústavu národohospodářského plánování, doc. H. Schimmerling z Institutu sociologie venkova a historie zemědělství při VÚZE v Praze, A. Tauber z ÚMPE, dále byl jako poradce FAO přizván prof. J. Tauber z Vysoké školy zemědělské).

Světová konference o pozemkových reformách byla svolána v době, kdy se otázka výživy stále rostoucího počtu obyvatelstva světa stává jedním z nejpálčivějších problémů lidstva. I když v uplatňování nejnovějších vědeckých a technických objevů a poznatků v oblasti biologie, technologie výroby, ekonomiky atd. ve světovém zemědělství přísluší prvořadý význam, zůstává stále hlavním brzdou dalšího rozvoje intenzivní zemědělské výroby, zejména ve většině hospodářsky málo vyvinutých zemí, nespravedlivě rozdělená držba půdy. Otázka znovurozdělení držby půdy, kterou socialistické země již dávno vyřešily, je v rozvojových zemích klíčovou otázkou jejich dalšího ekonomického rozvoje. Problémy spojené s pozemkovou reformou se projednávají na různých mezinárodních fórech již od roku 1946, aniž bylo dosaženo pronikavějšího pokroku. Na rozdíl od všech dosavadních jednání se vyznačovala tato konference značnou otevřeností a věcností. Tlak na znovurozdělení půdy je ve všech rozvojových zemích již tak silný, že se tentokrát na konferenci nevyškytl řečník, který by nemluvil o nutnosti a prospěšnosti pozemkové a agrární reformy. Přesto se však projevil rozdílný názor, jak přistupovat k jejím uskutečnění. Rada účastníků konference, zejména zástupci některých latinskoamerických států, vyslovující se ve prospěch agrární reformy, snažili se její uskutečnění odsunout na dobu neurčitou prohlášením, že je třeba vytvořit pro agrární reformu nutné předpoklady. Za takové předpoklady považují nejprve vyškolení vyspělých i středních kádrů a získání dostatečných zdrojů pro provedení reformy.

Jiní účastníci zase, především z USA, nabádali k pokud možno rychlému provedení agrárních reform tam, kde to je v rozvojových zemích nezbytné, a to především proto, že by se tyto země mohly stát obětí velkých sociálních revolucí. Tato vystoupení byla zcela nesena v duchu „Spojenectví pro pokrok“. Jinak se představitelé vyspělých kapitalistických zemí vyhýbali všem sociálně ekonomickým problémům a usilovali o to převést celou problematiku agrárních reform na pole technické a administrativní. Účastníci ze socialistických zemí upozorňovali na to, že jen základní strukturální změny v držbě půdy, doprovázené materiální a finanční pomocí jiných států a k tomu zřízených institucí, mohou vést k tomu, že agrární reformy budou provedeny na demokratické základně a ve prospěch těch, kteří na půdě pracují. Nabídlí rozvojovým zemím všemožnou pomoc při výchově vyšších a středních kádrů.

Proti názorům, že provádění agrární reformy je závislé na vyspělosti kádrů a na finančních zdrojích, vystoupil autor této informace. Poukázal na to, že podobně pojeté provádění agrární reformy znamená v podstatě její znemožnění, neboť čekat v rozvojových zemích s jejím prováděním do doby, než místní kádry dosáhnou žádoucí úrovně a než si stát opatří potřebné finanční zdroje, znamená odložit agrární reformu na neurčito. Úsilí o zvyšování odborné kvalifikace všech pracovníků v zemědělství musí být neoddělitelnou součástí celého programu agrární reformy, ovšem rolník a bezzemek musí mít nějakou perspektivu, neboť ho asi nic nepřiměje k tomu, aby svou kvalifikaci zvyšoval, nemá-li v dohledu splnění svých tužeb — vlastnit půdu, kterou sám obdělává. Uvedl dále, že každá agrární reforma je jistou revolucí, neboť má nutně za následek — zejména tam, kde 50 až 80 % činného obyvatelstva pracuje v zemědělství — hluboké společenské strukturální změny. Připomněl proto průběh a výsledek pozemkových reform v ČSSR po první a druhé světové válce.

Na konferenci promluvil i čs. poradce prof. Jan Tauber. Vyzval všechny zúčastněné země a mezinárodní instituce, aby pomáhaly mnohem efektivněji než dosud šířit vědecké poznatky v zemědělství i v rozvojových zemích.

V diskusi byl vysloven i názor, že rozhodujícím kritériem, zda je či není nutné provést agrární reformu, je podíl zemědělství na národním důchodu. Autor této

poznámky proti tomu uvedl, že neméně důležitý je i počet obyvatel činných v zemědělství. Na příkladu několika rozvojových zemí, jejichž hospodářství se opírá především o nezemědělský monoprodukt (nafta, měď, kaučuk apod.) ukázal, že přes tuto skutečnost pracuje v těchto zemích více než polovina aktivního obyvatelstva v zemědělství za neuspokojivých sociálních a ekonomických podmínek. Tato připomínka byla všeobecně přijata a

stala se součástí závěrečné zprávy konference. Účastníci ze socialistických zemí kritizovali to, že k jednáním nebyli přizváni představitelé CLR, NDR, VDR a KILDR.

Jednání bylo výhradně zaměřeno na agrární reformy v rozvojových zemích a i když prakticky nemohlo daný stav změnit či zlepšit, mělo značný politický a ekonomický význam.

Aronšt Tauber

RECENZE A ZPRÁVY O KNIHÁCH

VOJENSKÁ TECHNIKA, CHARAKTER VÁLKY, STRATEGICKÉ KONCEPCE

Oldřich Mahler, *Poměr sil a strategie Západu*, Naše vojsko, Praha 1966, 224 str.

Slyšel jsem, jak kdosi v náhodné diskusi prohlásil, že pojem soudobá vojenská zahraničně politická koncepce v něm automaticky vyvolává představu celé plejády jmen známých buržoazních teoretiků, ale na jméno nějakého marxistického myslitele že si v této souvislosti nevzpomíná. H. Kissinger, H. Kahn, R. Aron, W. Rostow, L. Hart, P. Gallois a další nemají zatím v socialistických zemích v tomto oboru sobě rovný protějšek. Rejstřík marxistických pracovníků zůstává až doposud povážlivě chudý a krátký. Hlavní příčina této skutečnosti je známá a v zásadě velmi prostá. Věda o politické strategii u nás v poválečných letech z různých důvodů dost dlouho stagnovala. V kapitalistických státech se v rámci existujících možností a podmínek především co do intenzity a kvantity silně rozvíjela. (Dovíkáme se, že jenom v samotné Francii bylo vydáno v posledních letech téměř 1000 titulů na témata související s otázkami války a míru a branné politiky.) Ti, kdož měli zájem o studium v tomto oboru, neměli po ruce dostatek naší literatury a byli odkázáni téměř výhradně na díla amerických, francouzských či britských autorů, psaná myšlenkově nezářivá dost vynalézavě, se smyslem pro originalitu a fantazii, čtivým stylem atd. (Podmínky pro studium těchto otázek nejsou u nás uspokojivé.) Srovnáme skutečnost: možnosti ozbrojeného násilí ovlivnit nepříznivě běh světových dějin vzrostly až na stupeň schopnosti na dlouhá léta zastavit veškerý společenský a materiální pokrok, vrhnout lidstvo zpět

do minulosti a vytvořit nové, nejisté a zcela neznámé podmínky pro život na naší planetě, tedy až na hranici, kdy cena atomové války jako krajního prostředku politiky klesá na bod mrazu; zároveň stoupá v očích imperialistů cena atomového násilí jako nástroje síly, politického útlaku a vydírání, je-li ovšem používáno v mírových podmínkách nebo i v omezené konvenční válce; otázky války a mírového soužití, mírových forem řešení společenských rozporů, jakož i rozporů mezi státy, národy, soustavami se objektivně dostávají do popředí společenského dění. A v této situaci jsou u nás politické vědy, pro které představují tyto otázky vlastní až specifický předmět bádání, vylučovány z výuky na vysokých školách a zbavovány základu svého přirozeného rozvoje, jsou rušeny katedry mezinárodní politiky, nevydává se žádná teoretická revue z oboru teorie politiky či politické strategie atd.

Je-li válka pokračováním politiky násilnými prostředky a odumírá-li věda o politice, jak může žít a vzkvétat vojenská věda, kterou nelze rozvíjet izolovaně od politických věd? Vojenská strategie se nedá rozpracovávat odděleně od politické strategie. Zahraniční vojenská strategická koncepce je neodmyslitelnou součástí obecné politické koncepce. Proto problematika mezinárodních politických vztahů, zahraniční politiky předních socialistických a imperialistických států, politické struktury světa a politického poměru sil mezi státy, politická strategie národů, států, hlavních mezinárodních or-